

prof. dr. Zvonko Fišer, generalni državni tožilec

Vrhovno državno tožilstvo

Trg OF 13, 1000 Ljubljana

Ljubljana, 19. 1. 2016

Zadeva: Podpora pobudi za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti PTV 1/2016

Spoštovani prof. dr. Zvonko Fišer, generalni državni tožilec,

podpisniki smo profesorji ustavnega prava in človekovih pravic na treh različnih fakultetah. S tem dopisom izražamo podporo pobudi, da Vrhovno državno tožilstvo vloži zahtevo za varstvo zakonitosti zoper sodbo Okrajnega sodišča v Mariboru ZSV 109/2015 z dne 15.12.2015.

Svoboda izražanja je za demokracijo ena najpomembnejših ustavnih svoboščin. Le svobodna izmenjava mnenj omogoča volivcem izbiro na podlagi argumentov, kandidatom pošten boj in izvoljenim predstavnikom legitimnost. Zato je po Evropski konvenciji človekovih pravic (10. člen) in po ustavi RS (39. člen) politično izražanje posebej zaščiten in ga lahko država omeji le, če je to nujno za zagotavljanje demokratične družbe iz le določenih razlogov.

Zakonsko določbo, ki prepoveduje kampanjo in propagando na dan pred glasovanjem je treba razlagati tako ozko, da se prepoved ne razteza na razpravo in izmenjavo mnenj. Le takšna razlaga je skladna z ustavo. Izpodbijana sodba razlaga pojem "kampanja" in "propaganda" tako široko, da polje prepovedanega ravnanja razširja tudi na izmenjavo mnenj, ki je po ustavi zaščiten.

Zelo pomembno je, da vložite zahtevo za varstvo zakonitosti, saj ta primer presega pomen konkretne zadeve. Od odločitve vrhovnega sodišča lahko upravičeno pričakujemo odločitev o pravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti vseh državljanov, ki na dan volitev enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse." Tako imenovani "volilni molk" se tiče vseh volivcev. Izjemno pomembno je, da bomo pri naslednjih volitvah vsi jasno vedeli, kje je meja med dovoljenim in prepovedanim.

Od odločitve Vrhovnega sodišča upravičeno lahko pričakujemo odločitev, ki bo pomembna za zagotovitev enotne uporabe prava. Z izpodbijano sodbo Okrajnega sodišča je to namreč odstopilo od dosedanje prakse in pomembno je, da Vrhovno sodišče z definiranjem pojmov "kampanja" in "propaganda" določi mejo med dovoljenim in prepovedanim izražanjem v času volitev.

Praksa inšpektorata MNZ in stališča, ki jih Inšpektorat izraža (na primer v oddaji Tednik 18. 1. 2016) kažeta, da ta razume svobodo izražanja povsem drugače, kot je ta razumljena v evropskih demokracijah. Danes prepovedujejo propagando nekatere afriške, pa tudi zelo redke evropske države (npr. Francija), predvsem post-komunistične, kjer je to ostalo od konca komunizma. A tudi v teh državah so prepovedane le posamezne oblike kampanje, na primer shodi ali plačani oglasi. Države, kjer bi se prepoved razširjala na volivce in na njihovo izmenjavo stališč na spletnih omrežjih, v Evropi in drugje v demokratičnem svetu ni. Do nedavnega je bila takšna prepoved v Bolgariji, a je Ustavno sodišče pred kratkim odločilo, da je zakonska določba, ki je prepovedovala propagando, nasprotna svobodi izražanja, ustavi in Evropski konvenciji človekovih pravic. Na Hrvaškem je zakonska ureditev podobna kot v Sloveniji, a jo njihov prekrškovni organ razlaga tako, da prepoved velja le za politične stranke in za oglase, ne pa tudi za državljane in razpravo. Inšpektorat in izpodbijana sodba razumeta svobodo izražanja tudi povsem drugače kot predlagatelj zakona MJU (glej izjavo predstavnice MJU v isti oddaji Tednik).

Izpodbijana sodba je ne le nezakonita in protiustavna, je tudi škodljiva in nevarna. Na podlagi navedenega izražamo podporo pobudi za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti in Vrhovno državno tožilstvo pozivamo, da jo vloži.

dr. Jurij Toplak, izr. prof. dr. Andraž Teršek, izr. prof.

dr. Matej Avbelj, izr. prof.

